

השלכות ביטול מיסוי

כלי פלסטיק חד פעמיים,

על החי והסביבה

10.1.2023 מרכז רפואי תל אביב סוראסקי

לימור גורליק

רכזת זיהום פלסטיק ופסולת, עמותת צלול

תעשיית הפלסטיק מגבירה את משבר האקלים

תעשיית הפלסטיק פולטת גזי חממה מהפקת נפט ועד סוף חיי המוצר, בקצב הולך וגדל כתלות בצריכה

נזקים לסביבה

- עפ"י דו"ח מבקר המדינה: בעוד כשנתיים-שלוש לא יהיו עוד בארץ שטחים מאושרים להטמנת פסולת¹
- חלקיקי פלסטיק מחלחלים למי תהום ומזהמים את מקורות המים, הנחלים והים
- איום על כ-75% ממי השתייה בישראל שמקורם במים מותפלים מהים
- כ-7% מכמות פסולת הפלסטיק הימית העולמית נמצאים בים התיכון, בעודו מהווה רק כ-1% מסך הימים והאוקיינוסים בעולם²
- 75 מיליון טון פלסטיק חד פעמי משייטים באוקיינוסים

נזקים לחי

- מיליוני בעלי חיים מתים כל שנה כתוצאה מחנק, בליעה או הסתבכות בפלסטיק
- פלסטיק משבש את האיזון העדין של ה-Ecosystem בסביבה הימית והחופית

1. דוח מבקר המדינה, פינוי פסולת ברשויות המקומיות והטמנתה, יולי 2022

2. The Mediterranean Plastic Soup: synthetic polymers in Mediterranean surface waters, Scientific Reports, 2016

הישגים דרמטיים בצמצום צריכת פלסטיק חד פעמי

כתוצאה מחקיקה סביבתית ובריאותית

בארץ

- חוק השקיות: ירידה של 71% נכון ל-2021 ביחס למצב טרום החוק³
- חוק הפיקדון: הכפלת שיעורי איסוף מכלי המשקה הגדולים שמשיב הציבור לאחר הרחבת החוק וירידה משמעותית של 90% בפסולת מכלי המשקה הגדולים שנמצאה בחופים
- מיסוי כלים חד פעמיים: ירידה של כ-32% ברכישת כלים חד פעמיים בשנה החולפת, וירידה של 18% בפסולת הכלים החד פעמיים בחופי הים

בעולם

- מתקדמים מאוד. מדינות רבות אסרו ייבוא, ייצור ומכירת מוצרים חד פעמיים
- בצרפת: החל מה-1.1.23 נכנס לתוקף חוק האוסר על מסעדות להגיש אוכל בכלים חד פעמיים
- באירופה: שיעורי איסוף בקבוקי פיקדון עומדים על 85% ויותר⁴

3. נתוני המשרד להגנת הסביבה, 2022

4. מתוך עבודה בנושא חוק הפיקדון - בחינת תדירות פינוי מומלצת וכדאיות כלכלית להטמעת מכונות אוטומטיות, קבוצת פארטו, 2022

"רוח המפקד"

משמעויות

ביטול המיסוי

על כלים

חד פעמיים

- החלטה שמנוגדת לחוות הדעת המקצועיות, תוך התעלמות פושעת מהעלויות הבריאותיות הסביבתיות והכלכליות הנגזרות
- מסר מסוכן לתעשייה המזהמת ולציבור, שיעד בלימת משבר האקלים יורד מסדר היום הציבורי
- פריצות: חשש לעתיד החקיקה הסביבתית המתבססת על הפנמת מחירים בריאותיים וסביבתיים בדומה לעיקרון "המזהם משלם"
- בלימת מאמצי פיתוח חלופות/ פתרונות למוצרים חד פעמיים מפלסטיק
- ישראל תלך אחורה במקום להתקדם וליישר קו עם מדינות שאר העולם בכל הקשור לצמצום השימוש במוצרים חד פעמיים
- ישראל תצא מהמרוץ לבלימת משבר אקלים והדירוג העולמי של חברות ישראליות ייפגע

עם הפנים קדימה

אנו קוראים לממשלה החדשה לא לבטל את המיסוי על הפלסטיק החד פעמי ולא לבטל את חוק הפקדון שנחשב ללא ספק לחוק סביבתי בעל מנגנון השבה מוצלח ביותר

יש מקום להגביר מהותית את אמצעי ההסברה בקרב כלל הציבור ולשפר את אופן יישום החוקים, אולם חייבים לעשות כל מאמץ להמשיך את מגמת מהלכי המדיניות לצמצום צריכת כלים חד פעמיים

נפעל לאימוץ הדירקטיבה האירופית לפיה יאסרו בתהליך מדורג, ייצור, ייבוא ומכירת כלי פלסטיק חד פעמיים בישראל